

Østeuropeisk arbeidskraft - på grenseløse vilkår?

Fafo Østforums årskonferanse, 1. juni 2006

Sigmund Aslesen og Anne Mette Ødegård, Fafo

Laget på oppdrag fra Fondsstyret for regionale verneombud i samarbeid med Arbeidstilsynet, BNL, Fellesforbundet, Arbeidsmandsforbundet, Skattedirektoratet og Toll- og Avgiftsdirektoratet.

Østeuropeisk arbeidskraft på grenseløse vilkår?

Hva betyr arbeidsinnvandringen for helse, miljø og sikkerhet på norske bygge- og anleggsplasser?

Hva gjør norske bedrifter for å tilpasse seg den østeuropeisk arbeidskraften?

Dagens tekst:

- **Hva vet østeuropeerne om norske regler for helse, miljø og sikkerhet?**
- **Fører språkproblemer til flere farlige situasjoner og ulykker?**
- **Hva slags opplæring tilbyr bedriftene?**
- **Hva er erfaringene fra de regionale verneombudene og Arbeidstilsynet?**

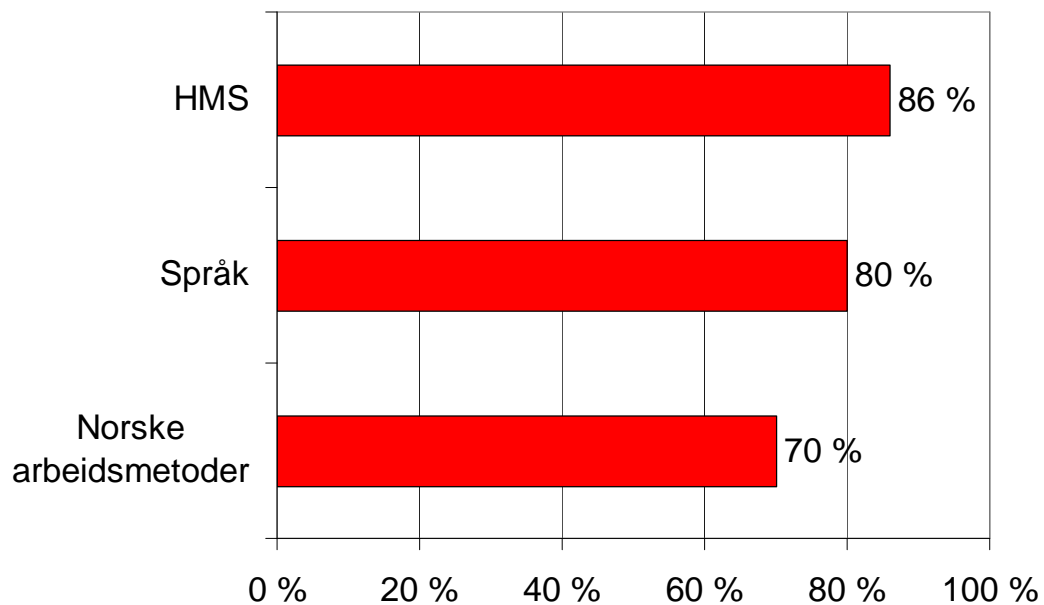
Om forskningsprosjektet

- Spørreundersøkelse blant bedriftsledere i 1244 norske bygg- og anleggsbedrifter
- Dybdeintervjuer med regionale verneombud, Arbeidstilsynet og andre nøkkelpersoner
- Casestudier av bygge- og anleggsplasser
- Personlige intervjuer med arbeidsvandrerne (pilotstudie)

Stort opplæringsbehov hos østeuropeisk arbeidskraft

Behov for opplæring i:

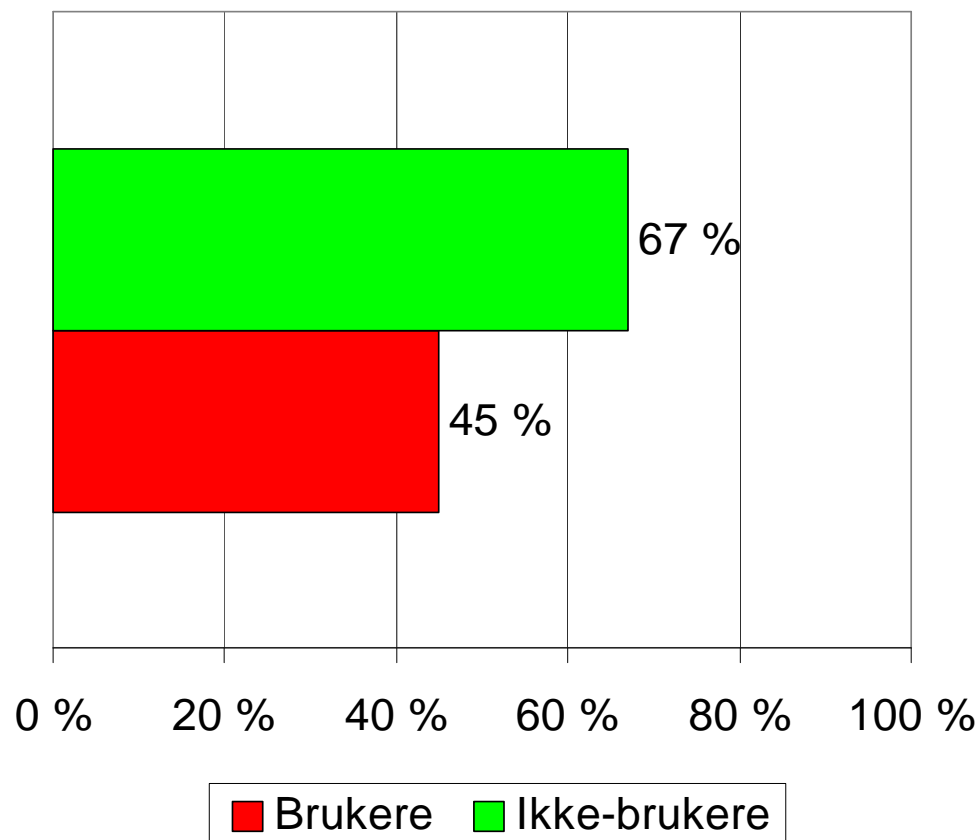
(N=257)

Østeuropeiske underentreprenører gjør samordningen av HMS-arbeidet vanskeligere

(N=1244)

Bruken av østeuropeiske underentreprenører m.m. gjør samordningen av HMS vanskeligere

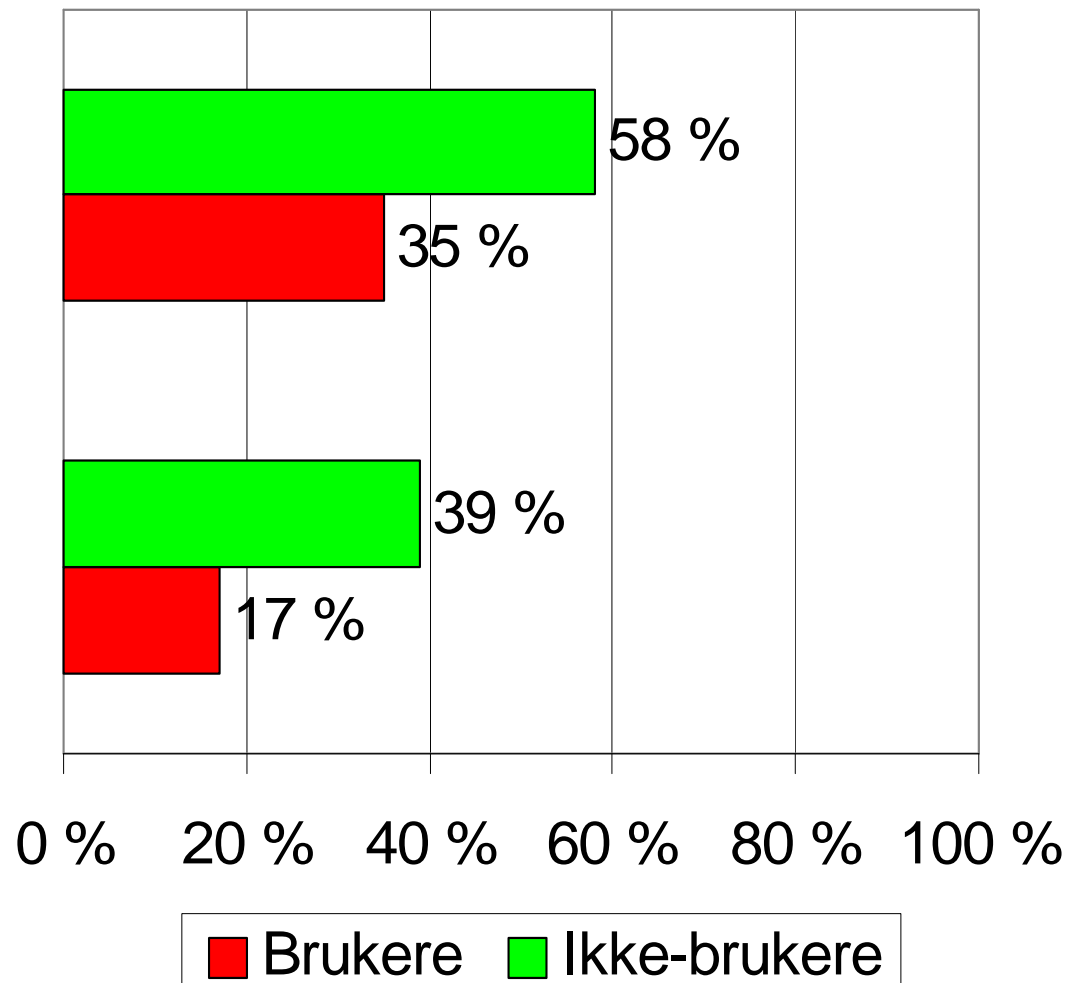

Østeuropeere – en sikkerhetsrisiko?

(N=1244)

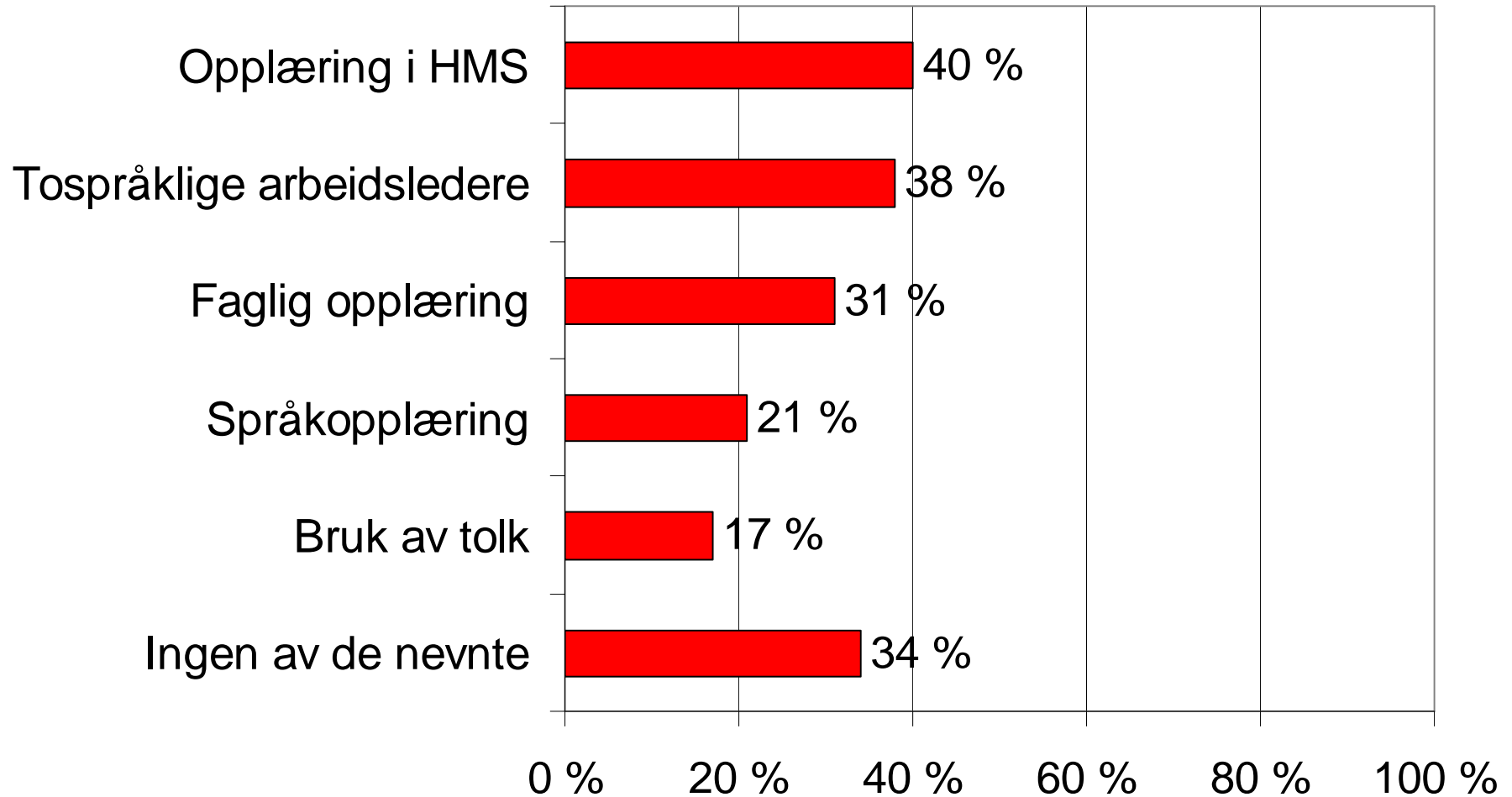
Bruken av østeuropeisk arbeidskraft kan skape farlige situasjoner

Språk- og kommunikasjonsproblemer har ført til flere ulykker

Tar bedriftene opplæringsbehovet på alvor?

(N=257)

- «Polakkene fester gjerne et tau rundt livet som sikring når de jobber i store høyder i stedet for å sette opp et stillas».
- «Jeg fant en litauer nede i en 4 meter dyp og 70 cm bred usikret grøft, 2 meter fra riksveien der trafikken dundret forbi».
- «Østeuropeerne vil tjene mest mulig på kortest mulig tid. De er ikke interessert i sikkerhetsregler og tåler mye på grunn av pengene som venter».

Erfaringer fra RVO og Arbeidstilsynet

- **Språk er hovedproblemet**
- **Nesten ingen tilpasning på arbeidsplassene**
- **Dårlige boforhold**
- **Mistanker om at ulykker og skader ikke blir rapportert**
- **Arbeidstilsynet må være mer ute i «felten»**
- **Manglende oppfølging fra politiet**
- **Sanksjonene svir ikke nok**

Bygge- og anleggsnæringen etter EU-utvidelsen – på sikkerheten løs?

- Bedriftene erkjenner opplæringsbehovene skapt av arbeidsinnvandringen
- Bedriftene ser problemstillingene med bruken av østeuropeisk arbeidskraft

MEN:

- Bedriftenes HMS-praksis ikke tilpasset omfanget av østeuropeere på norske bygge- og anleggsplasser

Bygge- og anleggsnæringen etter EU-utvidelsen – på sikkerheten løs?

- Vernetjenesten og Arbeidstilsynet er viktige for å følge opp HMS og østeuropeere på norske bygge- og anleggsplasser

MEN:

- Ressursmangel begrenser nedslagsfelt
- Sanksjonsmulighetene er få og lite slagkraftige